THE ISRAELITE PRESS
The only Jewish Newspaper in Western Canada.
אידישע וואָרט
Office and Place of Business: New Israelite Press Bldg., 765 Selkirk Ave. East
Published daily except Saturday and Sunday
ENTERED AS SECOND-CLASS MAIL MATTER AT OTTAWA
Subscription: $6.00 per year
Established 1910 Phones: 55 409—52 213
Winnipeg — Manitoba

די איבערפראָדוקציע פון ווייץ

לויט ידיעות וואָס קומען אָן קיין וואַשינגטאָן, פלאַנעוועט סאָוועט רוסלאַנד צו פּראָדוצירן דאָס יאָר איין ביליאָן מיט 97 מיליאָן בושל ווייץ. דערמיט וועט זי איבערטרעפן דעם גרעסטן רעקאָרד אין דער רוסישער געשיכטע פונם יאָר 1913, ווען דאָס לאַנד האָט פּראָדוצירט צום ערשטן מאָל איין ביליאָן מיט 28 מיליאָן בושל ווייץ.

דאָס מיינט, אַז סאָוועט רוסלאַנד, וועלכע איז ערשט געקומען צוריק אויפ'ן ווייץ־מאַרק פון דער וועלט, ווערט אַלץ אַ שטאַרקערער פאַקטאָר אויפן מאַרק. אַלע פאַרשטייען שוין, אַז מען קאָן ניט פאַרצאָמען פאַר איר דעם וועלט־מאַרק דורך קינסטלאַכע מיטלען, און ס'איז געווען דער פאַרשטייער פון קאַנאַדע, וועלכע האָט ערשט אַליין דערקלערט אַן עמבאַרגאָ קעגן סאָוועטישע סחורות, וואָס האָט איינגעלאַדן סאָוועט רוסלאַנד צו דער ווייץ קאָנפערענץ וואָס ווערט קירצלאַך אָפּגעהאַלטן אין לאָנדאָן.

דער צוריקקער פון רוסלאַנד אויפן ווייץ מאַרק איז איינער פון די וויכטיקסטע פאַקטאָרן וואָס האָט דעם מאַרק אַזוי דעמאָראַליזירט. ביז דער גרויסער מלחמה איז רוסלאַנד געווען די הויפּט פאַרזאָרגער פון אייראָפּע מיט ווייץ. די מלחמה האָט געמאַכט אַ סוף צו אירע ווייץ עקספּאָרטן, און דאָס האָט געפירט צו אַ גרויסער אַנטוויקלונג פון ווייץ פּראָדוקציע אין די פאַרייניגטע שטאַטן, קאַנאַדע, אַרגענטינע, אַנדערע לענדער, און אין אויסטראַליע. אַז דער לענדער האָבן פאַרגרעסערט זייער פּראָדוקציע אויף אַ ערך 500 מיליאָן בושל, מיט וועלכע זיי האָבן געדאַרפט אָפּמאַכן פאַר דעם אָפּשטעל פון רוסישע ווייץ עקספּאָרטן.

איצט איז סאָוועט רוסלאַנד דאָ צוריק צו מאַנען דעם פאַרלאָרענעם אייראָפּייאישן מאַרק, אין אַזוי ווי זי נוטיקט זיך זייער שטאַרק אין דעם ביסל מזמון צו קאָנען קויפן מאַשינען אין אויסלאַנד, פאַרקויפט זי אירע עקספּאָרטירט ווייץ וואו עס לאָזט זיך נאָר און פאַר וויפל מען גיט. וואָס ווירקט באַזונדערס דעמאָראַליזירנדיק אויף די פרייז.

אָבער דאָס איז ווייט ניט דער איינציקער צערודערנדיקער פאַקטאָר אויפן ווייץ מאַרק. די אייראָפּייאישע לענדער אַליין, וועלכע האָבן אין די מלחמה יאָרן דערפילט ווי שלעכט ס'איז צו פאַרלאָזן זיך מיט'ן שטיקל ברויט אויף אימפּאָרטן אין אַנדערע לענדער, האָבן פון דער מלחמה אָן געהאַלטן אין איין אָנשטריינגען זייערע קרעפטן פאַר דער פאַרגרעסערונג פון דער הייימישער ווייץ פּראָדוקציע. און אפילו איצט. וועלן ווייץ וואַלגערט זיך ממש אויפ'ן מאַרק, באַמיען זיך אייראָפּייאישע לענדער (שוין ניט רעכענענדיק סאָוועט רוסלאַנד) צו אַנטוויקלען די היימישע ווייץ פּראָדוקציע. איטאַליע, למשל, שפּרעכט צו אַזאַ מצב, אַז זי זאָל קאָנען פּראָדוצירן גענוג ברויט פאַר איר אייגענעם געברויך, און פראַנקרייך דערמוטיקט אויך ביי זיך די אַגראַר־קולטור דורך אַ באַשריינקונג פון אימפּאָרטן און אָנהאַלטן די פרייזן אויף אַ הויכן פּלאַך דורך קינסטלאַכע מיטלען.

אָבער די אויבן דערמאָנטע ניט־אייראָפּייאישע לענדער פאַר דער זעלבער צייט ניט פאַרקלענערט זייער פאַרגרעסערטע פּראָדוקציע. און עס האָט אַזוי געמוזט קומען צו דער איצטיקער לאַגע, ווען דער וועלט מאַרק שטיים פאַר אַן איבערפּראָדוקציע פון ווייץ וואָס ווערט אָפּגעשאַצט אין 365 מיליאָן בושל, און מיט ניט קיין בעסערע אויסזיכטן אויף דעם קומענדיקן יאָר, אויב די גערעטעניש וועט זיין אַ גוטע און אויב קיין דרייגנדיקע מיטלען ווערן אָנגענומען ווערן פאַר דער אויסברייטערונג פונ'ם ווייץ־מאַרק.

די אַלוועלטלאַכע קאָנפערענץ פון ווייץ עקספּאָרטירנדיקע לענדער וואָס דאַרף באַלד אָפּגעהאַלטן ווערן אין לאָנדאָן וועט זיך אָנשטויסן אָן אָט די פראַבלעמען. — צוערשט ווי אַראָפּצוזעצן אויף אַ פּלאַנמעסיקן אופן דעם גרויסן איבערפלוס פון ווייץ וואָס איז שוין דאָ. און ווי צו באַזאָרגן די ווייץ עקספּאָרטן פון דעם קומענדיקן שניט.

עס זעט אויס צו זיין גאַנץ קלאָר, אַז אייראָפּע האָט מער ניט קיין מאַרק פאַר דעם דאָזיקן איבערפלוס, און ווען עס זאָל אפילו געלינגען אַראָפּצוברענגען דאָרטן אָט די ווייץ מיט דער הילף פון ביליקע פּרייזן, וועט עס קיינעם קיין גוטס ניט טאָן: וועט די ווייץ ליגן ניט פאַרברויכט אין אייראָפּייאישע שפּייכלערס און וועט ניט דערלאָזן אַז די ווייץ זאָלן קומען צו זיך.

די קאָנפערענץ וועט דערפאַר וואַרשיינלאַך פּרובירן צו געפינען נייע מערק פאַרן אָפּזאַץ פונם ווייץ איבערפלוס. און אינ'ם אָרייענט, באַזונדערס אין כינע, זיינען דאָ פיל מיליאָנען הונגעריקע מיילער. וואָס וואָלטן זייער גערן פאַרברויכט דעם איבערפלוס פון שפּייז.

אָבער דער אָריענט איז שרעקלאַך פאַראָרימט. און צו האָבן די מעגלעכקייט צו קויפן וואָלט ער צוערשט געדאַרפט קריגן דרויסנדיקע פינאַנציעלע שטיצע אין דער פאָרם פון גרויסע הלוואות צו סטאַביליזירן דעם פרייז פון זילבער, וואָס איז זייער געלט סטאַנדאַרד. און פאַר טעכנישער אַנטוויקלונג בכלל.

עס זעט אונז אויך אויס, אַז סאָוועט רוסלאַנד אַליין וואָלט פאַרברויכט אַ סך מער ווייץ און וואָלט באַפריט אין אַ גרויסער מאָס דעם וועלט מאַרק פון אירע ווייץ עקספּאָרטן, ווען זי קריגט אירע נויטיקע סחורות אין אויסלאַנד דורך קרעדיטן.

איין זאַך איז פאַרפלאָנטערט מיט דער צווייטער, און דעם פּראָבלעם פון דער איבערפּראָדוקציע פון ווייץ קאָן מען ניט לייזן באַזונדער.

ווייץ און דער קריזיס אין מערב קאַנאַדער פאַרמעריי

פון י. בן דוד

די פראַגע איז אין יערן מויל. עס איז געשפּרייט אויפן פאַדער בלאַט פון יעדער צייטונג. וואָס זאָל מען גלויבן און וועס מען זאָל מען גלויבן? דער שטאַטישער איד ווייסט ניט און פאַרשטייט ניט, נאָר ער קרעכצט. ער ווייס אַז עס איז ניט גוט! פאַרמער האָבן ניט קיין געלט און קויפן ניט, און געשעפטן ליגן ניין אייגן אין דער ערד.

מען קלאַפּט אים אין קאָפּ מיט "פּיר־טשערס", "מיקס פאַרמינג", "ווייץ פּול", דער זאָגט דער "גרין עקסטענדזש" איז שולדיק, דער זאָגט דער פאַרמער איז שולדיק. יענער זאָגט מען דאַרף זיך נעמען צו מילך ווירטשאַפט, פּי ציכט און עופות. יענער זאָגט אַז ס'איז אומזיסט די פלאַגע. עס איז אַלץ איין שוואַרץ יאָר!

די פאַקטן און ציפערן אין דעם דאָזיקן אַרטיקל ווערן נעגעבן כדי צו דערמעגלאַכן אַ בעסערע פאַרשטענדיקונג פון דער עקאָנאָמישער לאַגע פון די מערב פאַרמער און די שוועריקייטן פון די איצטיקע פינאַנציעלע אומשטענדן וואָס זיי געפינען זיך. אַזאַ מין פאַרשטענדיקונג איז ספּעציעל נויטיק איצט פאַרן אַלגעמיינעם שטאַטישן אידישן עולם אין אַ צייט ווען אונזערע זשורנאַליסטן, לעק־טאָרן און פּראָפעסיאָנעלע עצה נעבער האָבן זיך צעלאָזן אין די אידישע צייטונגען ווען אידישער פאַרמעריי.

מערב קאַנאַדע מאַכט איצט דורך דעם גרעסטן קריזיס אין איר היסטאָריע. ווייץ וועלכע איז געווען "$1.39 אַ בושל אין יאַנואַר 1930 איז איצט 58 סענט אַ בושל. אין די לעצטע יאָרן האָט דער שטאַטישער איינוואוינער אָפּגעגעבן ווייניק אויפמערקזאַמקייט צו פּראָבלעמען פון פאַרמעריי. די שטעלונג האָט זיך אָבער שוין געביטן אין די לעצטע עטלעכע מאָנאַטן. מען איז שוין עקזיטן צו דער איבערצייגונג אַז די לאַגע פון פאַרמעריי איז וויכטיק פאַר אַלעמען אַז מוז ערנסט באַטראַכטן ווערן. די דעמאָראַליזאַציע אין דעם ווייץ מאַרק איז ניט נאָר אַ פּראָבלעם פאַר פאַרמער זעלבסט, נאָר איז אויך אַ נאַציאָנאַלע פּראָבלעם. פאַר מזרח קאַנאַדע אַזוי גוט ווי מערב קאַנאַדע, — פאַר סוחר, פאַר פאַבריקאַנט, פאַר באַנקיר און פאַר אַרבעטער.

מערב קאַנאַדע האַנדלט, טראַכט, אַרבעט, לעבט און קויפט אין אַן אונגענייוויי, אַן אַן אַרבעטער פון די אַרבעטער מאַסן אין קאַנאַדע, אַן אַן אַרבעטער וואָס די רעזולטאַטן זיינען אַזוי נידריקסטן מצב אין דער געשיכטע פון מערב קאַנאַדער ווייץ מסחר, מוזן די רעזולטאַטן דערפילט ווערן אין יעדן צווייג פון אינדוסטריע און פינאַנץ אין לאַנד. קיינער קאָן איצט ניט זאָגן אַז די לאַגע פונם פאַרמער דירט אים ניט אָן. די איצטיקע לאַגע מוז דערפאַר באַטראַכט ווערן ניט אַלס אַ ריין פאַרמערישע פראַגע, נאָר אַלס אַ נאַציאָנאַלע פּראָבלעם פון גרויס וויכטיקייט.

מערב קאַנאַדע איז אַנטוויקלט געוואָרן אויפן געזונטן פּרינציפּ דאָס יעדער געגענט זאָל פּראָדוצירן די זאַך וועלכע זי קאָן אַכמעבעסטן טאָן.

פאַר נאַטירלאַכע אורזאַכן — אַ קורצער און וואַרימער סעזאָן, מיט ווייניק רעגן, אָבער רעגן אין אַ דורכשניטלאַכן יאָר און אַ פּרוכטבאַרן באָדן, — איז מערב קאַנאַדע גוט צוגעפּאַסט פון דער נאַטור אַז פּראָדוצירן ווייץ פון דעם בעסטן קוואַליטעט. דערפאַר איז די ווייץ פּראָדוקציע אין מערב קאַנאַדע די זאַך וועלכע עס מערב קאַנאַדע איז אַן אַלגעמיינע אומשטענדן וועגן וועלכע ער איז ניט פאַראַנטוואָרטלאַך. דערקלערט דער היפּס אַז ס'איז די פליכט פון דעם פעדעראַלן פאַרלאַמענט צו באַזאָרגן אַז די מענשן וועלכע ליידן פון אָרימקייט און שלעכטקייט אומשולדיקערהייט, זאָלן נעכאַפּן אַ סאַפּציאַליזירטע טעכניק אין אַ פּראָדוקציע.

אָבער ווי מאַרנע דאָס זאָל ניט קלינגען דאַרף פונדעסטוועגן געוואָרן ווערן, אַז די צו גרויסע אַפּפּאַלאַריטעס האָבן ניט ווינציק שאַדן געבראַכט דעם עצם פאַרשטיין פון שלום עלימס'ען. שלום עלימס ווערט זעלבסט אַן אַרבעטער אויסגעטייטשט.

עס איז פאַראַן אַ בריוו פון פּרצ'ן צו שלום עלימס'ען, וואו פּרצ שרייבט: "איך האָב געליידן, אייער, 'מנחם מענדל' אַן אַ מורא'דיקע קראַנק האָט מיך אָנגעכאַפּט, נאָר איין נקמה האָב איך אין אייך: קיינער פאַרשטייט אייך נישט".

שלום עלימס איז אַ הומאָריסט, ער לאַכט. וואוילנאָר געזונטע ווערט געלעכטער אַרויסגערופן בלויז פון וויציקע און קאָמישע סיטואַציעס. איר נייט, למשל, אַרויס אין אַ ווינטערדיקן טאָג, בעת אַ בריוסן פראַסט, איר זעט ווי עס נייען זיך אַנטקעגן צוויי מענשן, איינער אַ הויכער, אַ דיקער, דער צווייטער אַ נידעריקער, אַ קליינינטשקער, זיי באַגעגענען זיך, פאַר משעפען זיך און גלטשן זיך אויס. איר וועט זיך צעלאַכן. ס'איז דאָך דוכט זיך, אַ טרויעריקע דערשיינונג, דאָך וועט איר לאַכן. דער מין געלעכטער איז אַרויסגערופן נעוואָרן דורך קאָמישער סיטואַציע.

אין אַ סך ווערק פון שלום עלימס'ען האָבן מיר מאַקע נישט קיין הומאָר, נאָר קאָמישע סיטואַציע. הומאָר איז קודם כל אַן אויסגעשפּראָכענע דערשיינונג פון סינ'ן מעזע. שלום עלימס האָט געהאַט פאַר זיך אַ וועלט, אַ אידישע וועלט מיט אַן אַ שיעור מאָדנע און "וואונדערבאַרע" שוואַכקייטן. אַן אַ מערקווירדיקן חוש האָט ער פאַרמאָנט צום לעבן, צו מענשן, צו זיי־ערע רייד און אויפפירונגען, מיט אַן אָפּגענעם אויג און אָנגעשטריינגט אויער איז ער געגאַנגען צווישן מענשן און גע־קליבן זייערע שוואַכקייטן, באַהאַלטן אין זיי איינענעם זכרון, כדי זיי אויסצוגיבן אין אַ שעת הכושר.

מע אויבנאָן פון דער אידישער ליטעראַטור אַן אַן אַרבעט פאַרזיכערט אַפּפּאָלאַריטעס און ליבע ביי די ברייטע מאַסן אידישע לעזער.

אָבער ווי מאַרנע דאָס זאָל ניט קלינגען דאַרף פונדעסטוועגן געוואָרן ווערן, אַז די צו גרויסע אַפּפּאָלאַריטעס האָבן ניט ווינציק שאַדן געבראַכט דעם עצם פאַרשטיין פון שלום עלימס'ען. שלום עלימס ווערט זעלבסט אַן אַרבעטער פון אַ סיפּאַטישע אַנטוויקלונג. אַזעלכע מענשן זיינען ס'רוב מאַכט פליאַטקעס 24 שעה אין אַ טאָג, לעת, האָט דאָך יעדער מענש אין אַ גרעסערער אָדער קלענערער מאָס. דער מענש, וואָס אין אָבער אויסגעקנאַטן פון הויליע רכילות, איז אַ סיפּאַטישע און ליבע דער־שיינונג, אַזאַ מענש זאָגט רכילות אַן דעם מינדסטן שאָטן פון בייזווילייקייט, ער דערמאָנט קיינעם נישט צו טאָן קיין שלעכטס. אַזעלכע מענשן זיינען ס'רוב גוטמוטיקע און חבר'שע. אַזעלכע מענשן, לויטער רכילות'ניקעס זיינען אויף דער וועלט ניטאָ; באַבטשינסקי און דאַבטשינ־סקי האָבן בלויז אין דער וועלט פון קונסט, זיי זיינען באַשאַפן געוואָרן סינטעטיש דורכן קינסטלער. עס זיינען אַזוי אַמענענעגאַסן געוואָרן טויזנטער מוזאַ־קייטן פון ליניער, רכילות און ליגנס, וואָס זיינען אַן אינדוסטריאַליסטן וויזן אַר־בעסטלאַזיקייט, נאָר דערפאַר וואָס אַר־בעסטלאַזיקייט איז אַ נאַטירלאַכער פע־לער פון דער עקאָנאָמישער סטרוקטור.

— "לעצטנס, — האָט דער פעדעראַל היפּס וויי־טער געזאָגט, — איז די אַבעטסלאַזיקייט אַן אַן אַרבעטער דורך דעם וואָס דיי נייע מאַשינען שטויסן אַרויס מער און מער דעם מענשן. אין דער זעלבער צאָט, אָבער, וואָס די אַרבעטער פאַרלירן אַרבעט אַן אַן מעגלעכקייטן, און פאַרדינען וויניקער, ווערן די ניט פּראָדוקטיווע עלעמענטן — וויניקער. די מערהייט איז, דערפאַר, אַן דאָס רייכטום זאָל זיך וואָס מער קאָנצענ־טרירן אין וויניקער הענט. און דאָס שאַפן אַ פאַרבלעם מיט וועלכער דער פאַרלאַמענט דאַרף זיך פאַראינטערעסירן. די צייט איז געקומען וועגן די רייכע מוזן פאַרשטיין אַז דאָס רייכטום מוז פאַרגוצן ווערן פאַר דעם וואוילזיין פון דער צעזעלן שאַפט. אונשטאָט דעם אָבער, אין רייכ־טום אַפּט אַ קלאָר פאַר דער נעזעלשאַפט, אַן אויב די יעניקע וואָס קאָנטראָלירן דאָס רייכטום, זאָלן געצוואונגען ווערן ביי־צושטייערן צו אַ פּלאַן פון פאַרזיכ־רונג, מיינט עס ניט מער ווי צוריקצוגעבן צו יענע וועלכע האָבן דאָס רייכטום גע־שאַפן, אַ טייל פון זייערע איינענע פאַר־דינסטן.

"קיין פאַרזיכערונגס פּלאַן קאָן ניט לייזן די אַרבעטסלאַזיקייט. אַ בעסערער פּלאַן וואָלט נעווען צו פאַרקלענערן די אַרבעטס שטונדן, ניט פאַרקלענערנדיק די שכירות. געוויס איז דאָס שווערער רוכצופירן, ס'וועט אָבער קומען דער־צו, מיט שלאַכט יאָרן צוריק, ווען דער אַכט שטונדיקער אַרבעטס־טאָג איז פאַר־נעשלאָגן געוואָרן, איז ער אויך ביטער באַ־קעמפט געוואָרן.

"די אַרבעטסלאָזיקייט אַן לאַנד האָט אונז געצוואונגען צו פאַנאַנדערטיילן חלף דעם נאַנצן ווינטער צו אַ גרויסער צאָל מענשן. קומענדיקן ווינטער וועט אפשר זיין נאָך אַרגער. אין זאַך איז אָבער זיכער אַז דער מאַן וועלכער דאַרף בעטן חלף — ווערט דורך דעם אַליין דע־מאָראַליזירט. אַנדערש וואָלט נעווען ווען דאָס געלט וואָס ווערט איצט גענוצט פאַר חלף, זאָל איינגעצאָלט ווערן פאַר אַרבעטער, דאַן וועט דער אַרבעטער באַקומען דאָס וואָס אים קומט — אַן ניט בעטן חלף.

אַלע אַמעריקאַנער רעכענען אַרונטער פון זייערע פּראָפיטן, יעדן יאָר, אַ גע־וויסן פּראָצענט פאַר "דיפּרישיאַיישן", — פאַר אויסגנוצן זייערע מאַשינען, — ווי אויף אַ פּראָצענט פאַר רעזערוו, פאַר שלעכטע איינען. און וואָס וועגן דעם מענ־שען, וועגן דעם אַרבעטער? ער/איז דאָס רייכטום, זאָלן געצוואונגען ווערן ביי־צושטייערן צו אַ פּלאַן פון פאַרזיכ־רונג, מיינט עס ניט מער ווי צוריקצוגעבן צו יענע וועלכע האָבן דאָס רייכטום גע־שאַפן, אַ טייל פון זייערע איינענע פאַר־דינסטן.

"קיין פאַרזיכערונגס פּלאַן קאָן ניט לייזן די אַרבעטסלאָזיקייט. אַ בעסערער פּלאַן וואָלט נעווען צו פאַרקלענערן די אַרבעטס שטונדן, ניט פאַרקלענערנדיק די שכירות. געוויס איז דאָס שווערער רוכצופירן, ס'וועט אָבער קומען דער־צו, מיט שלאַכט יאָרן צוריק, ווען דער אַכט שטונדיקער אַרבעטס־טאָג איז פאַר־נעשלאָגן געוואָרן, איז ער אויך ביטער באַ־קעמפט געוואָרן.

"די אַרבעטסלאָזיקייט אַן לאַנד האָט אונז געצוואונגען צו פאַנאַנדערטיילן חלף דעם נאַנצן ווינטער אַ גרויסער צאָל מענשן. קומענדיקן ווינטער וועט אפשר זיין נאָך אַרגער. אין זאַך איז אָבער זיכער אַז דער מאַן וועלכער דאַרף בעטן חלף — ווערט דורך דעם אַליין דע־מאָראַליזירט. אַנדערש וואָלט נעווען ווען דאָס געלט וואָס ווערט איצט גענוצט פאַר חלף, זאָל איינגעצאָלט ווערן פאַר פאַרזיכערונג, דאַן וועט דער אַרבעטער באַקומען דאָס וואָס אים קומט — אַן ניט בעטן חלף.

אַלע אַמעריקאַנער רעכענען אַרונטער פון זייערע פּראָפיטן, יעדן יאָר, אַ גע־וויסן פּראָצענט פאַר "דיפּרישיאַיישן", — פאַר אויסגנוצן זייערע מאַשינען, — ווי אויף אַ פּראָצענט פאַר רעזערוו, פאַר אַלע אין דער אַרבעטער שלעכטע איינען. אַן אַבער אין דער אַרבעטער פאַר־נעשלאָגן געוואָרן, איז ער אויך ביטער באַ־קעמפט קוואַנטיטעטן.

לאָמיר מאַכן אַ פאַרגלייך פון דעם פאַר־מער מיטן וויניקערער שטאַם אַרבעטער, ווי שלעכט זיין לאַגע זאָל ניט זיין, לאָ־מיר צום ערשטנס אינגאַרירן דעם קאַפּי־טאַל אינוועסטירט פונם פאַרמער אין לאַנד געביידעס און אינווענטאַר, ווייל פון דעם איז שוין אָפּגערעדט.

אויב דער לוין וואָס דער וויניקערער ארבעטער זיך געפונען אין דער זעל־זעלבער וואָס עס איז, און אַלעס וואָס ער מוז קויפן, אַריינרעכנדיק עסנוואַרן, קלײ־דער, קוילן, רענט און שטאָם שטייערן וואָלטן זיך פאַרגרעסערט מיט 58 פּראָ־צענט, וואָלט דאַמאָלסט דער שטאַטישער ארבעטער זיך געפונען אין דער זעל־בער לאַגע אין וועלכער דער פאַרמער גע־פינט זיך איצט.

נאָך ערגער איז די לאַגע פון דעם פאַרמער אין באַצוג צו זיינע חובות וועל־כע ער איז שולדיק פון פּרעדיקע יאָ־רען. מען קאָן אָנגענעמען אַז דער דורכ־שניטלאַכער פאַרמער אין מערב קאַנאַדע פאַרקויפט צוויי טויזנט בושל ווייץ יער־לאַך. די זעלבע צוויי טויזנט בושל ווייץ וועלכע וועלכן אים אויסגעבראַכט $2.560 אין 1925 וועט אים אויס־ריינגען נאָר צוועלף הונדערט דאָלאַר אין 1931. נאָך אַ וויניקער, ווי העלפט געלט פאַר דער זעלבער ארבעט און אויסכאַפּן.

דער דורכשניטלאַכער מערב קאַנאַדער פאַרמער עס אין האַלב "סעקשאָן" (320 אַקער לאַנד) מיט נעביידעס און אינווענ־טאַר באַטרעפט אַרום $9.000. דער גע־וויינטלאַכער פּראָצענט וואָס דער פאַרמער צאָלט, איז 8 פּראָצענט (איקא פאַרמער צאָ־לען נאָר 5 פּראָצענט), אויף אַזאַ חוב מוז דער דורכשניטלאַכער פאַרמער צאָלן $720 אַ יאָר פּראָצענט.

צו דעקן נאָר דעם פּראָצענט פלעגן דער פאַרמער אין 1925 מוזן פאַרקויפן 562 בושל ווייץ. אין 1930 מוז דער פאַר־מער פאַרקויפן 1200 בושל ווייץ צו באַ־צאָלן דעם זעלבן פּראָצענט. צו דעם מוזט איר געדייענקען אַז דער דורכשניטלאַכער פאַרמער אין מערב קאַנאַדע האָט גע־דראָשן 1950 בושל ווייץ פון זיין פאַרם אין 1925, און נאָר האָט געדאַרפט נאָר 1400 בושל ווייץ פון דעם זעלבן שטח. דאָס הייסט, אַז אין 1925 איז אַזאַ אַן אַנוצאַיק אַן אַ האַלב פּראָצענט פון די נאַנצע ערנטע פון דעם פאַרמער געגאַנגען צו באַצאָלן פּראָצענטן אויף אַ איינע חו־בות. און אין 1930 איז נאָך אַ פינ־אַן אַכציק פּראָצענט געגאַנגען צו באַ־צאָלן נאָר דעם פּראָצענט אויף איינע חו־בות. איך זאָג "געגאַנגען", אין דער אמת'ן איז עס ניט געגאַנגען, ווייל דער אויינקונפט פון די נאַנצע ערנטע אין 1930 האָט ניט געקלעקט צו באַצאָלן די קאַסטן פון זיינע, שניידן, דרעשן און פירן אַן עס איז ניט געבליבן מיט וואָס צו באַצאָלן חובות.

פון די פאַקטן מוז עס ווערן גאַנץ קלאָר אויפן צו די שטאַטישע עלעמענטן אַז קיין "פּראָספּעריטי", קיין פאַרבעסע־רונג אין דער אַלגעמיינער לאַגע אין קאָ־נאַדע אין ניט מעגלאַך ביז די פּראָבלעמען פון דעם קאַנאַדער ווייץ פאַרמער אין דער אַלגעמיינער לאַגע אין קאָ־נאַדע אין ניט מעגלאַך ביז די פּראָבלעמען פון דעם קאַנאַדער ווייץ פאַרמער אין דער אַלגעמיינער לאַגע אין קאָנאַדע אין ניט מעגלאַך ביז די פּראָבלעמען פון דעם קאַנאַדער פאַר־מער.

פאַרשלאָג וועגן אַרבעטסלאָזיקייט פאַרזיכערונג געמאַכט פון דעפּוטאַט א. א. היפּס אין פעדעראַלן פּאַרלאַמענט

וויי אונזערע לעזער ווייסן האָט דע־פּוטאַט א. א. היפּס, אַריינגעבראַכט אין "האוס אָף קאָמאָנס" אַ רעזאָלוציע פון דער נרעסטער וויכטיקייט פאַר דעם וואוילזיין פון די אַרבעטער מאַסן אין קאַ־נאַדע, און די אַרבעטער. וואָס די רעזאָלו־ציע האָט אַרויסגערופן אין דער אַנ־דערער אַרבעטער. וואָס די רעזאָלו־ציע האָט אַרויסגערופן וויי־טן אַז דאָס גנוטע מענלכקייטן אַריינציגיין אין קראַפט.

די רעזאָלוציע פון א. א. היפּס לויטען:

"ס'איז דער מיינונג פון דער דאָזיקער הויז, אַז די רעגירונג זאָל נעמען אין אָנבאַטראַכט די באַלדיקע איינפירונג פון אַ פעדעראַלער סיסטעם פון פאַר־זיכערונג קעגן אַרבעטסלאָזיקייט, קראַנקהייט און כראָנישער שוואַכקייט (אינוואַלידיטי)".

היפּס האָט אונטערשטיצט זיין פאָרש־לאָג מיט אַ לאַנגער רעדע. אין וועלכער ער האָט דערוויזן אַז די פראַגע פון אַר־בעטסלאָזיקייט איז די נרעסטע פון די וויכטיקסטע פון אַלע פראַגעס וועלכע דער פעדעראַלער פּאַרלאַמענט מוז לייזן.

אַנגעשנערעך דעם שטאַנדפּונקט אַז ניט דער אַרבעטער איז שולדיק אין דעם וואָס ער האָט קיין אַרבעט ניט — נאָר די אַלגעמיינע אומשטענדן וועגן וועלכע ער איז ניט פאַראַנטוואָרטלאַך. דערקלערט היפּס אַז ס'איז די פליכט פון דעם פע־דעראַלן פּאַרלאַמענט צו באַזאָרגן אַז די מענשן וועלכע ליידן פון אָרימקייט און שלאַפקייט אומשולדיקערהייט, זאָלן נע־האָלפן ווערן. אויב ניט איינגאַנצן, אין קאַטש טייליוויי. "איך בין זיכער", האָט היפּס געזאָגט, "אַז די מענשלאַכע געפילן פון אַלע דעפּוטאַטן, צו וועלכער פאַרטיי זיי זאָלן ניט באַלאַנגען, זיינען נעגיינט צו מאַר אַלס רעזולטאַט פון די נידריקע וויי־ן. לאָמיר נעמען די פּראָוווינץ סאַס־קאַטשעוואַן אַלס טיפּיטשנע פון די וויי־ן געגנטן פון מערב קאַנאַדע.

אַסקאַטשעוואַן פאַרזייט יערלאַך אַרום פערצן מיליאָן אַקער ווייץ, וואָס איז אַר־בער העלפט דעם שטח וואָס ווערט פאַר־זייט מיט ווייץ אין גאַנץ מערב קאַנאַדע.

אין 1925 האָט די פּראָווינץ געהאַט אַן איינקונפט פון ווייץ פון 255 מיליאָן דאָ־לאַר און אין 1930 — 99 מיליאָן דאָלאַר.

פון דעם איינקונפט מוז ערשט אַראָפּ־גיין די קאָסטן פון זייען, פאַרזייען, באַ־אַרבעטן, שניידן, דרעשן, פירן, רעגירונגס שטייערן, פּראָצענטן אויף חובות און ד. גליינן.

פון די ציפערן וועט איר זעען, אַז טראָץ דעם וואָס דער שטח לאַנד פאַר־זייט מיט ווייץ איז מיט איבער פופצן פּראָצענט גרעסער אין 1930 ווי אין 1925 איז דער פּרייז וואָס דער פאַרמער האָט געקראָגן פאַר זיין ווייץ מיט זעכ־ציק פּראָצענט קלענער אין 1930 ווי אין 1925. מען זאָגט אָפט אַז וואָס ווייניר־קער ווייץ אַלס גרעסער דער פּרייז, אָבער דאָ זעען מיר אַז טראָץ דעם וואָס מיר האָבן געהאַט וויייניקער ווייץ אין 1930 ווי אין 1925, איז דער פּרייז פון ווייץ געווען דורכשניטלאַך $1.45 אַ בושל אין 1925 און 76½ סענט אַ בושל אין 1930.

ווען מען קוקט דורך די פאַקטן באַ־גרייפט מען די אַנטשיידנדיקע פאַרקלע־נערונג אין דעם איינקונפט פון דעם פאַר־מער אין די לעצטע צוויי יאָר, און די פאַרקלענערונג אין דעם איינקונפטס קראָפט פון גאַנץ מערב קאַנאַדע.

דער זעלבער אָקער לאַנד, וועלכער קאָסט די זעלבע געלט אין 1930 ווי אין 1925, מיט די זעלבע הוצאות אין די זעלבע רעגירונגס שטייערן אין 1930 ווי אין 1925, ברייגנט אריין אין 1930 כמ־עט אַ דריטל ווי אין 1925. אין דער זעל־בער צייט האָט דער אַלגעמיינער איינ־צעל פאַרקויף פּרייז פון זאָכן וועלכע דער פאַרמער מוז קויפן, געפאַלן נאָר אַרום פיר פּראָצענט. פון דעם פאַרגלייך קאָן מען פאַרשטיין אַז די לאַגע פון דעם פאַר־מער אונטער די איצטיקע אומשטענדן, איז אַ מער פון אַ מעגלעכקייט אַז אַלע אַרבעטער אין אַלגעמיינען, אין אַלע אַנדערע לענדער, אין אַלע אַנדערע אינדוסטריעס, אין אַלע אַנדערע אַרבעטס־מעטאָדן, אין אַלע אַנדערע אַרבעטס־מאַרקעטס, אין אַלע אַנדערע אַרבעטס־מאַרקעטס, אין אַלע אַנדערע אַרבעטס־מאַרקעטס